

litin kunnan
kotoutumisohjelma
2025-2028

Ihastu Iittiin!

Hyväksytty kunnanhallituksessa xx.12.2024

Sisällys

1. Johdanto	2
2. Kotoutumisohjelman tausta ja kotoutumista edistävät palvelut.....	2
2.1. Maahanmuuttajien taustatiedot ja alkukartoitus.....	3
2.2. Sosiaali- ja terveyspalvelut	4
2.3. Työllistymispalvelut	5
2.4. Asumispalvelut	5
2.5. Kasvun- ja oppimisen palvelut.....	5
2.6. Hyvinvointipalvelut (kansalaisopisto, nuoriso-, liikunta-, kulttuuri-, kirjasto- ja senioripalvelut)	7
3. Tulkkaus ja käännöspalvelut	9
4. Kotoutumista tukevat muut palvelut.....	9
4.1. Kelan palvelut	10
4.2. Seurakunnan palvelut	10
4.3. Yhdistysten ja vapaaehtoisten toiminta	10
5. Seuranta ja arviointi.....	11
6. Resurssit.....	11
7. Yhteystiedot.....	12
8. Lisätietoja.....	12

1. Johdanto

Kuntamme kotoutumisohjelman tavoitteena on edistää maahanmuuttajien kotoutumista ja osallisuutta yhteiskunnassa. Ohjelma on laadittu työ- ja elinkeinoministeriön (TEM) kotoutumisen tarkistuslistan pohjalta, joka määrittelee perusvaatimukset ja suositukset tehokkaalle kotoutumisohjelmalle.

Kotoutumisohjelma on kunnan järjestämä kotoutumisen alkuvaiheen palvelukokonaisuus.

Kotoutumisohjelman palveluiden tavoitteena on edistää maahanmuuttajan kotoutumista, työllisyyttä tai yrittäjyyttä, osaamista ja työelämävalmiuksia. Kotoutumisohjelma tukee myös yhdenvertaisuuden, osallisuuden ja tasa-arvon toteutumista sekä terveyttä ja hyvinvointia. Kotoutumisohjelman sisältämät palvelut tukevat arjen kansalaistaitoja sekä osallistumista järjestötoimintaan ja muuhun yhteiskunnalliseen toimintaan.

2. Kotoutumisohjelman tausta ja kotoutumista edistävät palvelut

Laki kotoutumisen edistämisestä (681/2023) eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään mm. seuraavaa: "Tämän lain tarkoituksena on edistää maahanmuuttajan kotoutumista, maahanmuuttajan työllisyyttä tai yrittäjyyttä, maahanmuuttajan osaamista ja työelämävalmiuksia, maahanmuuttajan yhdenvertaisuuden, osallisuuden ja tasa-arvon toteutumista, maahanmuuttajan hyvinvointia ja terveyttä, hyviä väestösuhteita ja yhteiskunnan vastaanottavuutta, tarpeellisten ja laadukkaiden kotoutumista edistävien palveluiden saatavuutta, monialaista yhteistyötä kotoutumista edistävien toimijoiden välillä, kotoutumisen edistämisen suunnittelun ja kehittämisen yhteensovittamista valtakunnallisen, alueellisen sekä paikallisen muun suunnittelun ja kehittämisen kanssa. Kunnan on järjestettävä kotoutumisohjelma, jonka on sisällettävä osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi sekä kotoutumissuunnitelma ja monialaisen kotoutumissuunnitelman monikielinen yhteiskuntaorientaatio ja muuta koulutusta ja palveluita, jotka edistävät suomen ja ruotsin kielen osaamista, luku- ja kirjoitustaitoa, yhteiskunta- ja työelämävalmiuksia sekä työllistymistä ja yrittäjyyttä, kotoutumisohjelman aikaista ohjausta ja neuvontaa."

Kunnan on laadittava kotoutumisohjelmasta asiakirja, jossa kuvataan kotoutumisen alkuvaiheen palvelut, palveluiden vastuutahot sekä palveluihin liittyvä yhteistyö muiden toimijoiden kanssa. Kotoutumislain tarkoituksena on selkeyttää vastuita eri toimijoiden välillä, mikä vahvistaa maahanmuuttajan kotoutumista ja valmiuksia suomalaiseen yhteiskuntaan. Myönteinen vuorovaikutus eri väestöryhmien kesken edistää tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta kotoutumisessa. Kotoutumislaki antaa joustoa ohjauksen ja neuvonnan järjestämiseen paikallista ja alueellista vastaavaksi. Tärkeää on huomioida alueelle muuttaneiden tarpeet, neuvonnan saavutettavuus ja monialainen yhteistyö eri toimijoiden kesken. (kts. Työ- ja elinkeinoministeriö. www.tem.fi).

2.1. Maahanmuuttajien taustatiedot ja alkukartoitus

litin kuntaan tulee vuosittain muutamia maahanmuuttajia, jotka pääsääntöisesti sijoittuvat omatoimisesti tai TE-palveluiden avustamana työelämään.

Uusien asiakkaiden palvelutarpeen arviointi toteutetaan yhteistyössä eri viranomaisten kesken.

Lasten ja nuorten palvelutarpeen arvioinnissa hyödynnetään varhaiskasvatuksen ja/tai perusopetuksen valmistavan opetuksen oppimisen tuen prosesseja.

Alkukartoitus Kotoutuslain 13§ on säädetty kunnan vastuusta järjestää kotoutumishjelma, joka sisältää 14§:ssä tarkoitetun osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin ja 15§:ssä tarkoitettu monialaisen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeenarvioinnin. (Kotoutumislaki 681/2023)

Alkukartoitukseen sisältyy alkuhaastattelu ja tarvittaessa tarkentavia toimenpiteitä. Alkuhaastattelussa selvitetään seuraavat maahanmuuttajan yleiset kotoutumisen valmiudet: 1) luku- ja kirjoitustaito; 2) suomen ja ruotsin kielen taito; 3) opiskelutaidot ja -valmiudet; 4) aikaisempi koulutus ja työkokemus; 5) erityistaitoihin liittyvä osaaminen ja muut valmiudet; 6) omat työllistymis- ja koulutustoiveet; 7) elämäntilanne ja siitä johtuvat palvelutarpeet.

Alkuhaastattelu ja tarkentavat toimenpiteet tehdään maahanmuuttajan äidinkielellä tai kielellä, jota maahanmuuttajan voidaan todeta asian laatuun nähden riittävästi ymmärtävän, jos maahanmuuttaja ei osaa kielilain (423/2003) mukaan viranomaisessa käytettävää suomen tai ruotsin kieltä tai hän ei vammaisuutensa tai sairautensa vuoksi voi tulla ymmärretyksi. Alkukartoitus toteutetaan siten, että sen perusteella maahanmuuttaja voidaan ohjata työmarkkinoille, tarvettaan vastaavaan koulutukseen tai muihin kotoutumista edistäviin toimenpiteisiin ja palveluihin.

(<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2011/20110570>).

Alkukartoitus täytyy aloittaa kahden kuukauden kuluessa asiakkuuden alkamisesta tai siitä, kun asiakas itse sitä pyytää (<https://kotoutuminen.fi/>).

Kotoutumissuunnitelman avulla tuetaan maahan muuttaneen pääsyä yhteiskunnan yhdenvertaiseksi jäseneksi erityisesti kotoutumisen alkuvaiheessa. Kyseessä on yksilöllinen kotoutumista tukeva suunnitelma, jonka maahanmuuttaja laatii yhteistyössä paikallisviranomaisten (kunta ja/tai TE-palvelut) kanssa. Hyvinvointialue voi kunnan tai TE-palveluiden pyynnöstä osallistua alkukartoituksen ja kotoutumissuunnitelman laatimiseen, jos maahanmuuttajan kotoutumisen edistäminen edellyttää näiden eri viranomaisten järjestämisvastuulle kuuluvien palvelujen yhteensovittamista. Vastuu kotoutumissuunnitelman laatimisesta on kuitenkin kunnalla tai TE-palveluilla, riippuen siitä millä perusteella maahanmuuttaja saapuu maahan. Kotoutumissuunnitelmaan kirjataan palvelut ja toimenpiteet, jotka edistävät maahanmuuttajan suomen tai ruotsin kielen taidon oppimista sekä tarjoavat muita yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittavia tietoja ja taitoja.

Maahanmuuttajalla ei kuitenkaan ole subjektiivista oikeutta niihin toimenpiteisiin tai palveluihin, joista suunnitelmassa sovitaan, ellei tätä oikeutta synny muun lainsäädännön kuin kotoutuslain perusteella. (<https://kotoutuminen.fi/kotoutumissuunnitelma>).

Kunnalla on yleis- ja yhteensovittamisvastuu maahanmuuttajien kotoutumisen kehittämisestä sekä sen suunnittelusta ja seurannasta paikallistasolla. Kunnan on huolehdittava siitä, että kunnan tarjoamat palvelut ovat tarjolla maahanmuuttajille. Lisäksi kunnan on huolehdittava siitä, että maahanmuuttajille kotoutumislaissa tarkoitetut toimenpiteet ja palvelut järjestetään sisällöltään ja laajuudeltaan sellaisena kuin kunnassa esiintyvä tarve edellyttää. Iitissä maahanmuutto on vähäistä ja pääsääntöisesti työperäistä. Tämä johtuu osin siitä, että lähimmät ammattikoulutusmahdollisuudet ovat Kouvolassa ja Lahdessa.

Pakolaiskeskus sijaitsee Lahdessa, Lahden kotokunnan vastaanottokeskus. Iitissä maahanmuuttajien palvelut järjestetään kunnan tarjoamien palvelujen ja toimintojen kautta. Tarvittaessa maahanmuuttajien erityistarpeet huomioidaan monialaisella yhteistyöllä.

Iitin vetovoimatekijänä ja vahvuutena on turvallisuus, luonto ja yhteisöllisyys. Iitin kunnassa tuetaan yksilöä ja perheitä yksilöllisesti. Alkukartoituksen tavoitteena on löytää oikea polku maahanmuuttajalle. Paikallisiin kotoutumishaasteisiin kuuluvat pieni väestöpohja ja joukkoliikenteen vähäisyys. Työpaikkoja on kunnassa rajoitetusti. Harrastukset vaativat omatoimisuutta ja aktiivisuutta.

2.2. Sosiaali- ja terveystyöpalvelut

Maahanmuuttajan oikeus sosiaali- ja terveystyöpalveluihin riippuu hänen oleskelulupansa luonteesta. Henkilöllä, jolla on Suomessa vakituinen asuinpaikka, on oikeus sosiaali- ja terveystyöpalveluihin kansalaisuudesta riippumatta. Niin sanottujen paperittomien henkilöiden oikeus julkisiin sosiaali- ja terveydenhuollon palveluihin on rajattu. Välttämätön toimeentulo turvataan kaikille sitä tarvitseville maahanmuuttajille. Kiireellistä sairaanhoitoa on annettava potilaalle hänen asuinpaikastaan riippumatta. Kansainvälistä suojelua hakevalla ja ihmiskaupan uhrilla, jolla ei ole kotikuntalaissa tarkoitettua kotikuntaa Suomessa, on oikeus saada terveyden- ja sairaanhoitoa. Suomalainen sosiaaliturva perustuu pääosin Suomessa asumiseen. (<https://stm.fi/maahanmuuttajien-hyvinvointi>) Iitin kunnassa noudatetaan maahanmuuttajia koskevaa lainsäädäntöä perustyöpalveluita järjestettäessä. Maahanmuuttajan sosiaali- ja terveystyöpalveluista vastaa Päijät-Hämeen hyvinvointialue.

Alaikäisenä ilman huoltajaa tulleiden lasten ja nuorten tukeminen on jatkossa sekä kunnan että hyvinvointialueen vastuulla. Sosiaalipalveluiden järjestämistä vastaa Päijät-Hämeen hyvinvointialueella. Perheryhmäkodit kuuluvat hyvinvointialueen järjestämistä vastuuseen ja hyvinvointialue sopii ELY-keskuksen kanssa uuden asumisyksikön perustamisesta. Kuitenkin hyvinvointialueen tulee kuulla kuntaa ennen uuden asumisyksikön tai perheryhmäkodin perustamista. Yhteistyössä kunta, ELY-keskus sekä hyvinvointialue sopivat alaikäisenä ilman huoltajaa tulleen sijoittamisesta sekä kotoutumista edistävien palveluiden järjestämisestä. Ilman huoltajaa tullut alaikäinen on oikeutettu saamaan kotoutumislain mukaista ns. aikuistumisen tukea 23-ikävuoteen saakka. Tuki ei ole lastenhuoltolain (417/2007) mukaista jälkihuoltoa. Tätä tukea järjestetään hyvinvointialueella (sosiaalihuolto) sekä kunnan palveluissa. Kunta järjestää lapselle tai nuorelle kasvun ja kehitykseen tukevia kunnan eri toimintoja ja osallistuu kotoutussuunnitelman laatimiseen. Kunnan ja hyvinvointialueen tulee yhteistyössä yhteen sovittaa suunniteltuja palveluita niiden toteutumiseksi mahdollisimman laajasti ja monipuolisesti. Alaikäisenä ilman huoltajaa tulleet tilapäisen suojelun tai kansainvälisessä suojelussa olevilla lapsilla ja nuorilla on samantyyppiset oikeudet saada samat

asumisen ja tuen palvelut. Tämä tarkoittaa, että hyvinvointialue järjestää heidän asumisensa ja kunta sekä hyvinvointialue järjestävät heille aikuistumisen tukea.

2.3. Työllistymispalvelut

Kun työikäinen maahanmuuttaja saapuu Suomeen, hän voi hakeutua työllisyysalueen kotoutumispalveluiden asiakkaaksi. Kotoutumispalvelut auttavat asiakasta niin kotoutumaan suomalaiseen yhteiskuntaan, kuin työllistymään. Kotoutujalle laaditaan työllisyysalueen viranomaisten toimesta oma kotosuunnitelma, jossa kunnan täydentävien palvelujen työntekijä voi olla mukana. Tämän lisäksi kunnan täydentävät palvelut alkavat tarvittaessa kartoittaa kotoutujalle esim. työkokeilu tai työpaikkaa, mikäli suunnitelmassa päädytään sellaiseen.

Maahanmuuttaja-asiakas saa konkreettista apua työnhakuun laajan ja monipuolisen palveluvalikoiman kautta työllisyysalueelta. Alkuvaiheen kotoutumispalveluissa asiakasta ohjataan ja neuvotaan, toteutetaan alkukartoitus, kotoutumissuunnitelma sekä ohjataan kotoutumiskoulutukseen. Tavoitteena kotoutumiskoulutuksessa on toimiva suomen kielen taito ja riittävä tiedon saaminen suomalaisesta yhteiskunnasta. Kunnan omat työllisyyspalvelut auttavat kotoutujia paikallisesti työnantajien kohtaamisessa lakisääteisen palvelun rinnalla.

2.4. Asumispalvelut

Kunnan suurin vuokra-asuntojen tarjoaja on litin kunnan omistama yhtiö litin Vuokratalot Oy, jonka omistuksessa on kaikkiaan 26 vuokrataloa, joissa on yli 350 viihtyisää asuntoa. Vuokra-asuntojen tarjonta on monipuolista, ja litissä vuokrataso on verrattain edullinen.

Asuntojen koot vaihtelevat pienemmistä yksiöistä lähes 100 neliöisiin neljän huoneen perhehuoneistoihin. Kaikki kohteet sijaitsevat kuntakeskus Kausalan alueella palvelujen äärellä ja rauhaisassa maalaismaisessa asuinympäristössä.

Maahanmuuttajien asumista tuetaan tarvittaessa kotoutumisvaiheessa antamalla heille perustietoa asumisesta Suomessa sekä lähiohjausta talon järjestyssääntöjen sekä asumiskulttuurin ohjaamisessa. litin Vuokrataloilla on joka asunnossa asumisen opas, asumiskansio, joka sisältää turvallisuusohjeita, siivousohjeita ym. asuntoon ja asumiseen liittyviä ohjeita. Muuton yhteydessä käydään yksilöllisesti läpi asumiseen liittyvät asiat. Ohjeistusta annetaan asumiseen liittyvissä asioissa koko kotoutumisen ajan ja järjestetään tarvittaessa asumiseen liittyvää opastusta. litin alueella on myös yksityisiä vuokranantajia, joilta voi saada vuokrattua asuntoja lyhyt- tai pitkäaikaisesti.

2.5. Kasvun- ja oppimisen palvelut

litissä kasvun ja oppimisen polku alkaa luontoon, liikuntaan ja kestävään kehitykseen painottuvista päiväkodeista. Varhaiskasvatus on lasten oppimista, kasvua ja hyvinvointia tukevaa toimintaa, jossa

yhdistyvät leikki, oppiminen ja hoiva. Varhaiskasvatus on suunniteltu siten, että pedagogiikka on keskiössä. Jokaiselle lapselle laaditaan henkilökohtainen varhaiskasvatussuunnitelma yhdessä huoltajien kanssa.

Varhaiskasvatus on täynnä mahdollisuuksia lapsen sosiaalisten taitojen ja vuorovaikutustaitojen kehittymiselle. Varhaiskasvatuksessa lapsi kasvaa nauttien oppimisen ilosta. Lapsella on oikeus saada tarvitsemaansa tukea viivytyksettä tuen tarpeen ilmettyä. Lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen tuki järjestetään osana varhaiskasvatuksen päivittäistä toimintaa. Tuki annetaan ensisijaisesti erilaisina yksilöllisinä ja joustavina järjestelyinä lapsen omassa lapsiryhmässä. Lapsen tuen tarpeen määrittely ja tuen järjestäminen sisällytetään lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan, jota arvioidaan säännöllisesti vanhempien kanssa.

Varhaiskasvatuksen erityisopettaja on mukana lapsen arjen tilanteissa ja tukee varhaiskasvatuksen henkilöstöä ja lasten vanhempia kasvatustyössä. Erityisopettaja käy säännöllisesti lapsiryhmissä ja osallistuu kasvatuskeskusteluihin aina tarvittaessa. Yhteisenä tavoitteena on sekä lapsen että lapsiryhmän kasvun ja oppimisen edistäminen ja tukeminen. Jos vanhemmat ovat huolissaan lapsensa kehityksestä, he voivat ottaa puheeksi huolensa varhaiskasvatuksen opettajan kanssa.

Esiopetusta järjestetään Pikku-Vieterin ja Nuppulan päiväkodeissa. Jokaisen lapsen on osallistuttava kunnan järjestämään lukuvuoden kestävään esiopetukseen tai muuhun esiopetuksen tavoitteet saavuttavaan toimintaan oppivelvollisuuden alkamista edeltävänä vuotena. Esiopetusta järjestetään aamupäivisin neljä tuntia klo 8.15-12.15 koulun työpäiviä noudattaen, pois lukien lauantai-työpäivät.

Perusopetus kattaa vuosiluokat 1-9. Perusopetus on maksutonta, mukaan lukien tarvittavat työvälineet ja kirjat. Maksuttomuuteen kuuluu myös täysipainoinen kouluruoka, opiskeluhoito sekä tietyin edellytyksin koulukuljetus. Perusopetuksen vuosiluokat 1-6 suoritetaan alakouluissa, luokat 7-9 taas litin yläkoulussa. Perusopetuksen lähikoulun osoittamiseen käytetään oppilaaksiottoalueita, joita ovat Etelä-litissä Haapa-Kimola, kuntakeskusta Kausala ja Pohjois-litissä Vuolenkoski. Hakemus toimitetaan koulun rehtorille, joka tekee päätöksen oppilaaksi ottamisesta. Kausan koulun ja litin yläkoulun oppilaaksiottoalueina toimii koko litin kunta.

litin kunnassa peruskoulun vuosiluokat 7-9 järjestetään yläkoulussa. Koulussa opiskelee vuosittain noin 200 oppilasta, ja koulussa toimii noin 20 eri aineenopettajaa. Yläkoulu sijaitsee Kausalassa. Osa opetuksesta tapahtuu litin lukion opetustiloissa, muun muassa tekninen työ, kotitalous ja kuvataide.

Iltapäivätoiminta on 1. ja 2. vuosiluokan sekä erityisen tuen oppilaille järjestettyä vapaaehtoista toimintaa. Iltapäivätoimintaa järjestetään Kausalan ja Vuolenkosken alakouluissa koulunkäynnin ohjaajien vetäminä.

Oppilas voi tarvita oppimiseensa ja koulunkäyntiinsä tukea. Perusopetuksen piirissä olevalla oppilaalla on oikeus saada opetussuunnitelman mukaisen opetuksen ohella ohjausta ja tukea oppimiseensa ja koulunkäyntiinsä esiopetuksesta perusopetuksen päättymiseen saakka. Oppilaalle annettavia tukimuotoja voivat olla esimerkiksi tukiopetus, osa-aikainen erityisopetus, avustaja- ja tulkkauspalvelut sekä apuvälinepalvelut. Lisäksi oppilas voi tarvita opiskeluhoillon palveluita koulunkäyntinsä ja oppimisensa edistämiseksi.

litin lukio on reilun 100 opiskelijan suuruinen oppilaitos, joka tarjoaa paljon kansainvälistä yhteistyötä ja yrittäjyysopetusta. Lisäksi litin lukiossa korostuu matemaattiset ja luonnontieteelliset oppiaineet. litin

lukiolle on muodostunut toimiva kansainvälinen yhteistyöverkosto Erasmus-hankkeen ja Ranskan kielen ja kulttuurin opetuksen kehittämishankkeiden kautta. Yhteistyökouluja sijaitsee Saksassa, Ranskassa, Iso-Britanniassa, Puolassa ja Unkarissa. Lisäksi yrittäjyys- ja teknologiakasvatuksen kursseilla opiskelijalla on mahdollisuus tutustua yrittäjyyteen ja monipuoliseen teknologian soveltamiseen opiskelussa. Lukion oppimäärän laajuus on 150 opintopistettä ja opinnot koostuvat valtakunnallisista pakollisista, syventävistä sekä oppilaitoskohtaisista syventävistä ja soveltavista opintojaksoista. Opintojaksosten lisäksi suoritetaan ylioppilastutkinto. Lukioon haetaan peruskoulun päättötodistuksella tai vastaavalla todistuksella valtakunnallisessa yhteishaussa.

2.6. Hyvinvointipalvelut (kansalaisopisto, nuoriso-, liikunta-, kulttuuri-, kirjasto- ja senioripalvelut)

Nuorisotyöntekijä voi toimia rinnalla kulkijana kotoutumisen aikana esimerkiksi tutustumalla erilaiseen vapaa-ajan tekemiseen yhdessä, tukemalla paikallisten nuorten toimintakulttuuriin tutustumista, osallistamalla nuorta toiminnan suunnitteluun ja nuoria koskevaan päätöksentekoon. Nuorisotyöntekijä on arjessa mukana myös koululla, tarvittaessa yhdessä mennään esim. kuntosalille, kauppaan, kävelyille, kirjastoon.

Nuorisotyön tiloissa ja tilaisuuksissa tukea on luonnollisesti saatavilla. Nuorisotoimen palveluja ovat nuorisotilatoiminta, koulunuorisotyö, nuorten tapahtumat ja pelitoiminta. Etsivä nuorisotyö palvelee 17-29-vuotiaita, jotka tarvitsevat tukea tai neuvoja elämänhallinnassa, töihin tai opiskeluihin hakeutumisessa. Tavoitteena kotoutumisen onnistumiselle on löytää nuorille mielekästä vapaa-ajan tekemistä ja seurata ikäisistään nuorista, auttaa pääsemään sisälle paikalliseen "nuorisokulttuuriin" ja saada nuori tuntemaan olonsa turvallisiksi ja tervetulleiksi.

Nuorisotoimi tekee yhteistyötä opetustoimen henkilöstön kanssa. Kotoutumiseen tarvitaan riittävästi aikaa ja joustavaa työtettä. Nuorisotilojen avulla mahdollistetaan erilaisten nuorten ryhmien yhtäaikainen ajanvietto, jolloin jokainen kokee kuuluvansa ryhmään. Oikea-aikainen nuoren tukeminen vapaa-ajan toiminnoissa vahvistaa itsetunnon kehittymistä, luo sosiaalisia suhteita sekä lisää yhteenkuuluvuutta yhteiskuntaan.

Liikuntapalvelut on tarkoitettu kaikenikäisille. Palvelut ovat edullisia matalan kynnyksen palveluita, joissa on mahdollista saada yksilöllistä ohjausta eli liikuntaneuvontaa liikunnanohjaajan toimesta. Tutustumisvaiheen jälkeen tavoitteena on ryhmäytyä jo olemassa oleviin kuntalaisille suunnattuihin toimiviin ryhmätoimintoihin. Liikuntaryhmissä maahanmuuttaja voi osallistua toimintaan aluksi kunnan ryhmissä ja siirtyä jatkossa esim. 3. sektorin järjestämiin aikuis- ja/tai lapsi-/nuorisoryhmiin. Tämän kaltainen toiminta lisää osallisuutta ja tukee suomalaiseen yhteiskuntaan kiinnittymistä. Liikunnanohjaaja antaa yleistä neuvontaa ulkoilumahdollisuuksista mm. latu-/kuntopolut, kuntoportaat, lähiulkoilumaastot. Tavoitteena on tuoda liikuntapalvelut ja -mahdollisuudet tutuksi ja lisätä ymmärrystä siitä, miten tärkeä liikunta on yleisen hyvinvoinnin kannalta.

litin kunnan kulttuuripalvelut tukee ja järjestää kulttuuritoimintaa kaikenikäisille iittiläisille. Kulttuuripalvelut tekee tiivistä yhteistyötä alueellisten yritysten ja yhdistysten kanssa ja mahdollistaa monipuolisen

kulttuurielämysten ja -harrastusten toteuttamisen litissä. Kulttuuripalvelut mahdollistaa museotoiminnan ja Kirkonkylän kylätalon taidenäyttely- ja kahvilatoiminnan vuosittain, järjestää erilaisia tapahtumia ja juhlatilaisuuksia, kuten itsenäisyyspäivänjuhlan, uudenvuodenvastaanoton sekä kansallisen veteraanipäivän juhlan. Kulttuuripalvelut voivat tukea maahanmuuttajaa kotoutumisessa paikallisten tapahtumien avulla. Esiintyjät ovat usein paikallisia tai lähipaikkakunnilta, jolloin paikalliskulttuuri tulee tutuksi. Tapahtumiin osallistumisessa on myös mahdollista tutustua muihin paikalla olijoihin.

litin kirjasto sijaitsee Kausalan keskustassa, ja kirjastoauto Hiisi palvelee aikataulunsa mukaisesti litin alueella. Kirjasto tarjoaa tietopalvelua, ohjausta ja tukea tiedonhankintaan ja käyttöön. Kirjastossa voi työskennellä, opiskella, lukea lehtiä, pelata pelejä tai käyttää tietokoneita ja vapaata langatonta verkkoa. Kirjastossa järjestetään erilaisia tapahtumia ja näyttelyitä. Kirjastosta voi myös lainata liikuntavälineitä.

Kirjaston palvelut ja tilat ovat kaikkien vapaasti käytettävissä. Asiakaspalveluaikoina kirjaston henkilökunta on asiakkaiden tavoitettavissa ja kaikki kirjaston palvelut ovat asiakkaiden käytettävissä. Omatoimiaikana voi lainata aineistoja lainausautomaatilla, lukea lehtiä ja käyttää asiakastietokoneita. Omatoimiaikana kirjastoon pääsee voimassa olevalla Kyytin kirjastokortilla ja henkilökohtaisella PIN-koodilla. Lisäksi kirjaston Wi-Fi on ilmaiseksi kaikkien käytettävissä. Tunnukset saa kirjastolta. Kirjastolla on aukioloaikojen puitteissa myös digi-opastusta.

Haasteet arjen rutiinien haltuunotossa saattavat tuoda vaikeuksia myös kirjastossa asiointiin. Haasteena kirjastopalveluissa on vieraskielisen aineiston vähyyks, jota kuitenkin voidaan korjata tilaamalla aineistoa siirtokokoelmasta. Kirja-aineistoa muilla kielillä voi tilata myös Helsingin monikielisestä kirjastosta. Monikielinen kirjasto on valtakunnallinen palvelu, josta kirjastot voivat tilata omaan kokoelmaansa eri kielisiä teoksia siirtokokoelmana tai yksittäisiä teoksia asiakkaiden käyttöön. Kokoelmiin kuuluu kirjallisuutta yli 80 eri kielellä. Tavoitteena on tehdä kirjasto helposti lähestyttäväksi palveluksi, jossa on mukava asioida. Kirjaston kautta voidaan auttaa maahanmuuttajia suomen kielen opinnoissa tilaamalla sopivaa aineistoa. Yhteisöllisyyttä voidaan vahvistaa tarjoamalla matalan kynnyksen kohtaamispaikkaa eri toimijoille, jotka voivat auttaa ja tukea kotoutumisprosessia ja joissa maahanmuuttajilla on mahdollisuus tutustua paikalliseen väestöön.

litin kunnassa työskentelee senioriohjaaja, jonka toimenkuvaan kuuluu ikääntyvien kuntalaisten hyvinvointia ja terveyttä edistävien palvelujen kehittäminen ja tuottaminen. Tavoitteena on tuottaa ikääntyneille mielekästä tekemistä ja virkistystä arjen toimintojen keskelle. Senioriohjaaja antaa palveluohjausta eri elämäntilanteissa oleville ikääntyneille tukien heidän omia voimavarojaan. Palveluohjauksessa saa matalalla kynnyksellä tietoa, neuvontaa ja ohjausta arjen haasteisiin, digiopastusta sekä apua erilaisten lomakkeiden ja hakemusten täyttämiseen. Senioriohjaaja toimii tarvittaessa myös juttukaverina yksinäisyyttä lievittämään.

Kansalaisopisto on yleissivistävä oppilaitos, joka tarjoaa mahdollisuuksia omaehtoiselle oppimiselle ja kansalaisvalmiuksien kehittämiseksi. litin kansalaisopisto on perustettu vuonna 1969. Kansalaisopiston kurssit ovat avoimia kaikille. Opiskelu litin kansalaisopistossa ei tähtää tutkinnon suorittamiseen, vaan opiskelijan monipuoliseen kehittymiseen, elinikäiseen oppimiseen, hyvinvointiin sekä aktiiviseen kansalaisuuteen. litin kansalaisopistoa ylläpitää litin kunta. Kansalaisopistossa on mahdollista opettaa kieliä ja sitä kautta helpottaa kielen ja kulttuurin oppimista.

3. Tulkkaus ja käännöspalvelut

Maahan muuttaneen asiakkaan palvelussa on kotoutumislain mukaan huolehdittava siitä, että asiakas ymmärtää asiat, jotka koskevat häntä. Kotoutumislainsäädännössä säädetään, että viranomaisen on kielilain mukaisesti tarvittaessa huolehdittava tulkkaamisesta tai kääntämisestä. Tulkkauksesta säädetään myös muussa lainsäädännössä, kuten hallinto- ja ulkomaalaislaissa (121/2022) ja laissa potilaan asemasta ja oikeuksista (785/1992).

Kotoutumislainsäädäntö takaa, että valtio korvaa kunnille valtion talousarvion rajoissa pakolaisten vastaanoton (Laki kotoutumisen edistämisestä 2 § 2 ja 3 mom.) tulkkaus- ja käännöspalveluista aiheutuvat kustannukset. Muilla perusteilla maahan muuttaneiden henkilöiden tulkkauskustannuksista vastaavat asiakaspalvelutilanteessa tulkin kutsuvat viranomaiset, yleensä siis maahan muuttaneiden asiakkaiden asuinkunnat tai TE-toimistot.

Tulkkaustilanteissa voidaan käyttää etätulkkausta. Etätulkkausta suositetaan silloin, kun käsiteltävät asiat eivät vaadi tulkin henkilökohtaista läsnäoloa. Etänä toteutettava tulkkaus helpottaa tulkkien saatavuutta.

Kunta hankkii tarvittaessa tulkkaus- ja käännöspalveluja maahan muuttaneiden tueksi. Kieliopinnoissa tukea antaa myös litin kansalaisopisto.

4. Kotoutumista tukevat muut palvelut

Kotoutumista tukevien toimenpiteiden toteutus perustuu maahan muuttaneen kotoutumisen palvelutarpeen ja osaamisen arviointiin (laissa osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi) tai monialainen kotoutumisen palvelutarpeen ja osaamisen arviointiin. Näiden pohjalta henkilölle laaditaan yksilöllinen kotoutumissuunnitelma sekä sen monialainen versio. Kotoutumista tukee myös muita palvelujen tuottajia.

4.1. Kelan palvelut

Kela (Kansaneläkelaitos) huolehtii Suomessa asuvien perusturvasta eri elämäntilanteissa. Kelan etuuksia voi yleensä saada, jos työskentelee tai asuu vakinaisesti Suomessa. Kela huolehtii esimerkiksi kansaneläkkeestä, työttömyysturvasta, lapsiperheiden tuista, kuntoutuksesta ja perustoimeentulotuesta. Kelan tukia voi hakea sähköisessä asiointipalvelussa, puhelimitse tai käymällä palvelu- ja asiointipisteissä. Kela arvioi jokaisen hakijan oikeuden tukeen yksilöllisesti.

Kela tarjoaa puhelinpalvelua suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi. Kela järjestää tarvittaessa maksuttoman tulkkauksen, jos asiakas ei osaa mitään näistä kielistä.

Kelan sivuilta löytyy materiaalia Kelassa asioimisesta moni- ja selkokielisesti. Kelan verkkosivuilla on julkaistu esitteitä ja infolehtisiä suomeksi, ruotsiksi, englanniksi ja muilla kielillä sekä selkosuomeksi ja selkoruotsiksi. Kelan kansainvälisten asioiden keskus (KV-keskus) palvelee kaikkia Suomeen tai ulkomaille muuttavia ja muissa kansainvälisissä tilanteissa olevia asiakkaita. (<https://kotoutuminen.fi/kelan-palvelut>)

4.2. Seurakunnan palvelut

Iitin seurakunnan työntekijät ovat valmiita tukemaan ja auttamaan erilaisissa tilanteissa. He auttavat niin suurissa kuin pienissäkin asioissa kuuntelemalla ja keskustelemalla. Diakoniatyöntekijät tukevat erilaisissa elämänvaiheissa ja erityisesti vastaantulevissa ongelma- ja kriisitilanteissa. Yhdessä etsitään ratkaisuja tarjoten henkistä, hengellistä ja taloudellista tukea. Kaikki diakoniatyöntekijän kanssa käydyt keskustelut ovat luottamuksellisia. Diakonian tarjoama tuki on myös maksutonta.

Haasteena seurakunnan näkökulmasta voi olla maahanmuuttajien uskontojen ja vakaumuksien näkökulmaerot. Evankelis-luterilainen kirkko on avoin monikulttuurisuudelle ja moninaisuudelle ja pyrkii aktiivisesti kulttuurisensitiiviseen vuorovaikutukseen kaikkien ihmisten kanssa. Tavoite kotoutumisen suhteen on luoda aktiivinen ja turvallinen hengellinen seurakuntayhteys maahanmuuttajien kanssa. Tavoitteena on myös kantaväestön ja maahanmuuttajien kohtaamisen edistäminen ja aktiivinen ja monipuolinen tapahtumaviestintä kunnan ja seurakunnan kanavissa ja toimintoihin mukaan kannustaminen.

4.3. Yhdistysten ja vapaaehtoisten toiminta

Yhdistys- ja vapaaehtoistoiminta on lähtökohtaisesti yksittäisten ihmisten tai yhteisöjen hyväksi tehtävää vastikkeetonta työtä, josta ei saa rahallista korvausta. Yhdistyksiä on Iitissä paljon, jotka järjestävät eri-ikäisille toimintaa, tapahtumia, ohjattua harrastustoimintaa, neuvontatyötä, antavat arjessa selviytymisen apua ja toimivat yksinäisyyden ehkäisyssä. Iitin kunnassa toimii monenlaisia yhdistyksiä, joista voidaan kartoittaa osaavia toimijoita maahanmuuttajien tueksi.

Lapset, nuoret ja aikuiset pääsevät harrastusten kautta tapaamaan samanikäisiä vapaa-ajalla, joten yhdistystoiminta toimii usein siltana maahanmuuttajan ja kantaväestön välillä. Iitissä on lukuisia aktiivisia yhdistyksiä, jotka toimivat aktiivisesti.

5. Seuranta ja arviointi

Kehitämme järjestelmän kotoutumispalveluiden ja -toimenpiteiden seuranta ja arviointia. Käytämme systemaattisesti kerättyä dataa kotoutumisen etenemisestä ja vaikutuksista sekä asiakaspalautteita palveluiden parantamiseksi jatkuvasti.

Kotoutumisohjelmaa päivitetään kotoutumislain mukaan 4 vuoden välein. Ajantasaisuutta seurataan ja tarvittaessa muutokset korjataan. Kotoutumisohjelman toteutumista seurataan monialaisen yhteistyön avulla. Tavoitteena on, että tämä kotoutumisohjelma toimii työvälineenä viranhaltijoille, työntekijöille sekä kolmannen sektorin toimijoille. Iitin kunnassa kotoutumisohjelman seuranta ja päivitys ovat kotoutumisohjelman laatijoiden vastuulla (hallinto- ja talousjohtaja ja hyvinvointijohtaja). Seuranta tehdessä hyödynnetään Sotkanet- ja tilastotietopalvelua niiltä osin, joilta tilastoja on saatavilla.

6. Resurssit

Ohjelmaa toteutetaan kulloinkin voimassa olevan talousarvion puitteissa, johon on varattu riittävät resurssit. Tämä sisältää henkilöstöresurssit, koulutusmateriaalit, tilat ja muut tarvittavat välineet. Ohjelman toteutus rahoitetaan ensisijaisesti kunnan talousarviosta, jota täydentävät mahdolliset muualta, kuten valtiolta tai EU:lta saatu rahoitus.

Näiden pohjalta kuntamme kotoutumisohjelma tarjoaa suunnitellun ja riittävän polun maahanmuuttajien kotoutumisen tukemiseksi. Tämä parantaa maahanmuuttajien mahdollisuuksia integroitua kuntaan ja alueelle.

7. Yhteystiedot

Päijät-Hämeen hyvinvointialue (akuutti24)	116 117
Päijät-Hämeen hyvinvointialue (vaihte, arkisin klo 8-18.00, viikonloppuisin 9-18.00)	(03) 819 11
litin kunnan työllisyyskoordinaattori	040 701 4227
litin Vuokratalot Oy (arkisin klo 9-15.00)	040 483 3765
litin kunta (vaihte ma-to, klo 10-12.00)	020 615 9600
litin kunta: www.iitti.fi	
litin seurakunta	040 848 4323

8. Lisätietoja

<https://www.kuntaliitto.fi/talous-ja-elinvoima/tyollisyys/te-palvelut-2024-uudistus/kotoutuminen>

<https://tem.fi/kotoutumislain-uudistus> <https://kotoutuminen.fi/etusivu>

Laki kotoutumisen edistämisestä <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2023/20230681>

Laki ulkomaalaislain muuttamisesta <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2024/20240472>

Laki potilaan asemasta ja oikeuksista <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1992/19920785>

Yhdenvertaisuuslaki <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2014/20141325>

Valtakunnalliset tietolähteet: Tervetuloa Suomeen-opas <https://tem.fi/tervetuloa-suomeen>

Työskentely Suomessa-opas <https://tem.fi/tyoskentely-suomessa>

<https://tem.fi/tyolainsaadantoesitteet>